

הצגת פרויקט "בכירים מספרים":
אל"מ (מיל') יוסף בר אור (ברוור)

ראיין וערך: סרן שלומי כהן, מ"א: 6859653
תאריך הראיון: ב' סיוון תשע"ה, ה- 20.05.2015

אל"מ (במיל) יוסף בר אור (ברוור)

יוסף בר אור, נולד ב- 02.06.39 בפ"ת.

יוסף הינו, בוגר ביה"ס המקצועי "שבח" בתל אביב, יועד להגיע לחיל החימוש ואת השיוך המקצועי כמכונאי רכב ומכונאי טנקים בחיל חימוש עשה טרם גיוסו, תיאוריה למד בביה"ס ומעשי במש"א תה"ש (כיתה יב), במהלך שנתו האחרונה הוציא רישיון נהיגה ג'.

ב- 11.1957 התגייס לחיל החימוש, כאשר הנתונים המתוארים לעיל הובילו בין השאר להצבתו עם גיוסו כבחון רכב בסדנת הרכב בצריפין.

חצי שנה לאחר מכן יצא לקורס הקצינים, לבה"ד 1 (ישב בסירקין) ולאחר מכן השלמה בבה"ד 20 כאשר ב- 12.1958 כשנה לאחר גיוסו, סיים קורס קציני חימוש ושובץ לתפקידו הראשון כמפקד קורס מכונאי רק"מ בבה"ד 20 אותו ביצע במשך כשלוש שנים.

תפקיד ראשון - מפקד קורס מכונאי רק"מ - 1958-1961:

כסג"מ בתפקיד ראשון כקצין, יוסף פיקד על כ-200 חניכים ו-30 מדריכי רק"מ, כאשר בזמנו, מקצועות הרק"מ היו מאוחדים והקורס היה מכשיר על הצל"מ שהיה קיים אז: שרמן (M-50 ו-M-51), טנק ה-AMX-13 ובהמשך צנטוריון (השוט) (תמונות הטנקים בנספח א'), משך כל מחזור קורס היה כ-24 שבועות שהקיפו את כלל החומר כולל ביצוע רישיונות נהיגה לכל מכונאי.

יוסף מספר: "בכל מחזור היינו יוצאים לשבועיים סדרת שטח בדרום בשא. 302 (אזור רמת חובב כיום), היינו מעבירים את הטנקים מבה"ד 20 לדרום על גבי קרונות רכבת משא, דרך תחנת הרכבת בצריפין עד לבאר שבע ומשם היינו נוסעים עליהם בכביש לשטח האימונים... בראייה לאחור, סג"מ צעיר שמפקד לבד על סדרה כזאת החל מלוגיסטיקה (הובלות, לינה, אוכל וכו') וכלה בפיקוד על עשרות כלי רכב/רק"מ וחניכים הנעים מהמרכז לדרום באזורי חינוך עם אזרחיים (תחנות רכבת, כבישים) וכו', זהו אחד מהאתגרים המאוד מורכבים ולא פשוטים שאיתם התמודדתי בתפקיד".

תפקיד שני - ע. קח"ש מפקדת גייסות השריון לרכב ב' - 1961-1963:

לאחר התפקיד בבה"ד 20, יוסף מונה כעוזר קצין חימוש לרכב ב' של מפקדת גייסות השריון, תפקיד אותו מילא כשנתיים ושם קיבל את דרגת הסרן, במסגרת תפקידו היה אחראי על כל נושא רכב ב', החל מביצוע ת"ע ומעקב טיפולים ביחידות, אחראי לקבלת רכב מהמטכ"ל וחלוקתו ליחידות, ניהול תקן-מצבה והשלמת תקנים ע"פ הצורך, מאשר השבתות וכו'.

חלק מהצל"מ בו עסק במסגרת התפקיד: גיפים וטנדרי ווילס, קומנדקרים (הנ.נ.), סיקסים, זחל"מים, רכב שלל ממבצע קדש (תמונות בנספח א').

יוסף מציין שאחד מהאתגרים המקצועיים בתפקיד היה ניהול הצל"מ (ת"ע, תקמ"צ וכו') ע"י עטים ומחברות, ספרים ודפים (ללא תוכנות מחשב כמו היום) ולעשות זאת במינימום טעויות על מנת, לשקף תמונת מצב נכונה וכדי לתת מענה מתאים ויעיל ליחידות.

תפקיד שלישי - קח"ש גדוד 82 - 1963-1965:

לאחר התפקיד במפקדת גייסות השריון, מונה יוסף לקצין חימוש גדוד 82 של חטיבה 7, גדוד השריון הראשון בצה"ל, גדוד מרכזי מאוד באותה התקופה שהזין את רוב מערך המילואים של חש"ן אז. בגדוד היו 3 פלוגות, 2 פלוגות "שוט" (צ'נטוריון 5 ובהמשך 8) ופלוגת AMX-13.

הגדוד ישב ליד קסטינה (מפקדת מז"י היום) כאשר היה בכוננות כמעט ברוב הזמן (טרם מלחמת ששת הימים) בעיקר באזור הצפון (מול סוריה שהייתה מבצעת ירי מרמה"ג) ובגזרה המזרחית (ירדן).

בהקשר הזה יוסף מספר שהירדנים היו שולחים חייל בודד שיירה בגבול או ינסה לחדור אותו ואז הם היו מוקפצים כדי לחפש אותו, לעצור אותו ולהשיב את הירדנים היו אומרים טוענים שהחייל השתגע ופעל על דעת עצמו, לכן פעם בחודש היו נאלצים לבצע פטרול רגלי ורכוב באזור גבול ירדן כדי למנוע מהחיילים הירדנים ה"בודדים" הללו לפגוע באזרחים.

יוסף מציין, שאחד מהנת"בים המרכזיים בשל ההקפצות התכופות של הגדוד היה מה שהוא מכנה "סיבוב בילו". כאשר היו מעמיסים את הטנקים על מובלים ישנים, נוסעים מאזור קסטינה ועוברים דרך ביל"ו שם היה בזמנו כיכר גדולה שהייתה מכונה "סיבוב ביל"ו", פעמים רבות היו מתהפכים הטנקים והמובלים בסיבוב ההוא והיו גורמים לסיכון חיי אדם (אזרחים וחיילים), נזקים לכלים וגם לחסימת דרך מרכזית, יוסף ומחלקת החימוש היו נאלצים להפוך את הכלים בחזרה ולגרור אותם בחזרה למחנה.

תפקיד רביעי (רס"ן) - קח"ש חטיבה 200 - 1965-1967 (מלחמת ששת הימים):

לאחר התפקיד בגדוד 82, מונה יוסף כקצין חימוש חטיבה 200 (חטיבת מיל") שהייתה אז חטיבת צ'נטוריונים (שוט קל- הטנק המתקדם בצה"ל אז) הראשונה בצה"ל ובתור שכזאת שימשה כעתודה מטכ"לית, מפקד החטיבה היה אל"מ יששכר (ישכה) שדמי, החטיבה הייתה מורכבת משלושה גדודי חש"ן, גדוד חה"ן ופולגת חרמש, כאשר לכל גדוד היו מח"ג ו-3 חט"פים ובנוסף, לחטיבה הייתה פולגת דרג ב' בפיקודה הישיר. שגרת החטיבה נעה בין תעסוקות מבצעיות בגבול הדרומי/צפוני ואימון מילואים מלא במשך חודש בשנה, יוסף היה אמון על שגרת האחזקה, אימון ושמירת כשירות לאנשי מערך החימוש.

במהלך התפקיד, יוסף והחטיבה נטלו חלק במלחמת "ששת הימים" ולחמו באזור סיני כמאמץ עיקרי של פיקוד הדרום בין השאר השתתפו בכיבוש מתחמי ניצנה-אבו עגילה-ג'בל ליבני ומעברי הגדי והמיתלה.

יוסף מציין שחודש וחצי טרם הלחימה החטיבה כבר הייתה בכוננות ונערכה ללחימה באזור הדרום, הוא מתאר היערכות טובה מאוד של החטיבה ושל הצבא בכלל. עם זאת, היה לחץ גדול מאוד בקרב האזרחים והחיילים בתקופה טרם הלחימה שהיווה אתגר גדול למפקדים להוריד את הלחץ ולרדת לפרטים.

לימודים 1 - שנה השלמת בגרויות ביה"ס צה"ל ת"א - 1967-1968:

לאחר התפקיד בחטיבה 200, יצא יוסף לשנת לימודים והשלמת בגרויות בביה"ס צה"ל אשר היה ממוקם בבית החייל בת"א.

תפקיד חמישי - ק. אחזקה פד"מ - 1968-1969:

לאחר הלימודים מונה יוסף לקצין אחזקה פיקוד דרום כאשר היה אחראי על ניהול ומעקב ת"ע של הפיקוד וכשירות הכלים.

תפקיד שישי (סא"ל) - מחש"פ דרום - 1969-1972:

לאחר כשנה כקצין אחזקה בפיקוד, קיבל יוסף מינוי כמחש"פ דרום (סא"ל משנת 69) כאשר אלוף הפיקוד היה האלוף שייקה גביש ולאחר מכן האלוף אריק שרון.

בשני התפקידים בפד"מ האתגר המרכזי היה הצורך לשנות ולהתאים את תפיסת ההפעלה בפיקוד והצורך לתת מענה על מרחב פי 3 ממדינת ישראל (מרחב עזה, נגב, אילת וסיני) כאשר מספר היחידות במרחב (ובכלל בצה"ל) גדל והולך ואיתם סד"כ הצל"מ לאחזקה, ומצריך בין השאר הקמה ושדרוג של הסדנאות במרחב החל ביחש"מ דרום במחנה נתן ועד סדנא של הגייס בסיני (ביר כפא), גיוס וקליטת אנשי חימוש וכו'.

יוסף מספר: "אריק שרון נחשב למפקד קשוח ולכן רוב קציני המטה בפיקוד ניסו לצמצם מגע איתו ופחדו להשמיע את דעותיהם, אך אני היתי חותר למגע ומציג את עמדותיי ביושרה ולרוב אריק היה קשוב ומבין, לא פעם אמר לי, אני לא מבין, למה אף אחד חוץ ממך לא אומר לי דבר?!"

לימודים 2 - הנדסה + מפקד גש"ח באוגדה 143 - 1972-1976 (מלחמת יוה"כ):

לאחר התפקיד בפיקוד הדרום יצא יוסף לארבע שנים לימודי הנדסת תעשייה וניהול בטכניון בבאר שבע (שלוחה של הטכניון בחיפה).

בזמן הלימודים קיבל יוסף מנמ"ש כמפקד גש"ח 862 של אוגדה 143 שמפקדה אז היה האלוף אריק שרון, בתחילת המינוי של יוסף, הגש"ח היה גש"ח מילואים בהקמה ובעת מעבר משדה תימן לפלוגות (הימ"ח עבר ממחנה נתן לפלוגות), כאשר רוב כוח האדם המקצועי היה חדש או כוח אדם שאינו מיומן, למרות זאת יוסף מציין שהוא הכיר את רוב האנשים בגדוד ממסגרת תפקידו הקודמים, לגש"ח תוכנן אימון הקמה ראשון אך הוא לא הספיק לבצע זאת טרם מלחמת יוה"כ.

כשנפתחה מלחמת יום הכיפורים הגש"ח כאמור היה עדיין בתהליך הקמה, עם חוסרים גדולים בצידוד, חלפים ואמצעים, יוסף אף נאלץ לשחרר חלק מהאנשים בשל חוסרים בצידוד אישי (נשקים וכו') יוסף מציין שעם פרוץ הלחימה הם החלו לאסוף ציוד מכל הבא ליד כולל, גניבת ציוד מימ"חים ומסדנאות אחרים באזור, זאת ע"מ לבצע את המשימות הנדרשות מהגש"ח בתמיכה אחזקתית לכלל האוגדה, בהקשר הזה, יוסף מספר: "באחת הפעמים ששוב לא הגיעו חלפים שאותם הזמינו שוב ושוב ואליהם היינו נדרשים, ביקשתי ממפקד האוגדה אריק, אישור להגיע למצל"ח במטרה לפתור את בעית הספקת החלפים אחת ולתמיד, שם נכנסתי לראש המדור הרלוונטי ושאלתי למה לא מגיעים אלי חלפים! הוא טען שהוא לא מאשר הזמנות כי במחשב שלו מופיע שיש לנו חלפים ושם אנו רוצים שנדאג לעדכון זאת.. העפתי לו את השולחן עם המחשב ואמרתי לו בזמן שאנו נלחמים ונדרשים לחלפים אתה מעכב אותם בשל בירוקרטיה! בסופו של דבר חזרתי לגש"ח והחלפים בידי.

בסופו של דבר הגש"ח בפיקודו של יוסף, נתן מענה ל-3 חטיבות שריון אורגניות וחיטיבה שריון מסופחת (חיטיבה 14) מתוכן, 3 חטיבות מג"חים וחיטיבה אחת של שרמנים שהיו פרוסים בצורה רחבה מאוד והקשו על יוסף וקחש"א 143 לקבל תמונת מצב ברורה לגבי הצל"מ ומצבו בזמן נתון, במהלך הימים הראשונים של הבלימה, ספג הגש"ח 3 הפצצות מצריות מהאוויר שגרמו לאבידות ונפגעים בנפש, יוסף זוכר החלטה שקיבל להיזיז לאחור 50 חיילות יחד עם חיילים שלא היו בעלי תפקידים קריטיים, יום לאחר מכן הופצצו המקום בו היו מגורי החיילות ונמנעה פגיעה חמורה יותר. הגש"ח אף חצה את התעלה לאחר צליחת האוגדה וביצע שם החזרה לכוננות של האוגדה, לאחר המלחמה הגש"ח המשיך להיות פעיל במתן מענה לכוחות עוד כ-9 חודשים כאשר יוסף מספר שהיה לו אתגר להחזיק ולהפעיל את אנשי המילואים במזך זמן כה ארוך כאשר חלקם אף היו עצמאיים (בעלי מוסכים וכו'). סה"כ יוסף מסכם הגש"ח עמד במשימתו על אף הקשיים כאשר כלל הטנקים טופלו ע"י הימ"ח עצמו ולא נשלחו לסדנאות אחרות, הגש"ח איבד 14 חיילים ו-50 פצועים במהלך הלחימה.

תפקיד שמיני (אל"מ) - מפקד בה"ד 20 - 1976-1979:

לאחר הלימודים קיבל יוסף מינוי כמפקד בה"ד 20.

בה"ד 20, בתקופתו של יוסף יחד עם כל הצבא היה בתקופה שלאחר מלחמת יום הכיפורים, כאשר צה"ל פרוס בסיני קלט וקולט כמויות עצומות של אמצעי לחימה ישנים וחדשים (שלל ורכש) (רכבת אווירית מארה"ב וכו'). בנוסף, היה צורך בעדכון נושאים אחדים לאור לקחי מלחמת יום הכיפורים, תוך שימת דגש על אימון יחידות חימוש בסדיר ובמילואים ולכן יוסף הקים, את ענף אימוני יחידות שביצע אימונים לחט"פים, מח"גים, פלק"דים ואפילו גש"חים, כולל תרגולים של הדיווח החימושי האחיד (שימוש בקודים, לו"זים וכו'). כחלק מלקחי מלחמת יוה"כ ביצענו השתלמויות לאוכלוסייה

שאינה מחי"ח כגון: סמח"טים, קצינים ונגדים אחרים בנושאי חמוש ובמיוחד בעקרונות תכנון, ביצוע ותיקונים.

בתחום המקצועי, קוצרו הקורסים ע"י מיון טוב יותר של אנשים וייעול שיטות הלימוד (שימוש באמצעים אור-קוליים, טלוויזיה במעגל סגור וכו'). לדוג': קורס מכונאות טנקים היה במשך 24 שבועות, יוסף לקח חיילים בעלי מקצוע מכונאי וע"י כך קיצר את הקורס ל-8 שבועות בלבד. כל זאת בד בבד עם קליטת טנק "המרכבה" ע"י חיל השריון, וביצוע אחזקתו ע"י אנשי החימוש.

אתגרים נוספים בתקופתו של יוסף בבה"ד 20:

- כניסת טנק המרכבה למערך הלוחם בצה"ל - נפתחו קורסים חדשים, הוכשרו מדריכים חדשים בתחומי המרכבה, נכתב חומרים מקצועיים ומערכי לימוד, ובוצעו הכשרות לסדנאות ולאנשי החימוש בשטח.
- מטלה נוספת שביצע הבה"ד הייתה ארגון תערוכת ההדרכה של צה"ל, שנערכה בגני התערוכה והייתה פתוחה לקהל הרחב במשך שלושה שבועות, במהלכה הוצגו אמצעים, עזרים ושיטות הדרכה שונות. הבה"ד וחיל החימוש קיבלו שבחים רבים על התכנים ועל הארגון (נספח ב').
- תחום נוסף היה פרוייקט "נערי רפול", כאשר הבה"ד נטל חלק גדול בהתעסקות עם אוכלוסיה זו, הוקם ענף מיוחד בבה"ד לכך אשר ליווה את החיילים מרגע גיוסם, דרך הכשרתם ועד ביצוע מעקב וליווי לאורך השירות ביחידות השונות. יוסף מספר שהרבה מהחיילים הנ"ל לא ידעו אף קרוא וכתוב והוא הצמיד לחיילים מדריכים שילמדו אותם באופן פרטני תחומים אלו, אחד מסיפורי ההצלחה של הנושא הנ"ל כללו לדבריו, חייל שיצא לקק"צ והגיע עד לדרגת אל"מ.

תפקיד תשיעי (אל"מ) - ע. קחש"ר לארגון - 1979:

אחרי התפקיד בבה"ד 20, עבר יוסף למקחש"ר כעוזר קצין חימוש לארגון, שאחראי על ענף שדו"ת ענף תורה, הדרכה ושלישות.

תפקיד עשירי (אל"מ) - מפקד נס"א 5000 - 1979-1982:

לאחר כחצי שנה במקחש"ר, החליט קחש"ר למנות אותי כמפקד יחידת ניסויים, מפקד ראשון שהגיע מהמגזר הטכני (נס"א 5000=50-50, בקעה, חולות ראשון, רמה"ג), כחלק מהאחריות על תכנון וביצוע ניסויים, ביצענו ניתוחים, הערכת ממצאים וגיבוש המלצות להמשך הפיתוח וההצטיידות לכלל אמצעי הלחימה בזרוע היבשה, בתקופתי בנינו את המסלול רכב (התהפכות ונסווי דרך), עבדנו צמוד לפרוייקט טנק מרכבה ופרוייקטים נוספים.

באזרחות:

לאחר התפקיד בנס"א, פרשתי מצה"ל בגיל 42, למרות שהוצעו לי תפקידים נוספים אך, חשתי תחושת מיצוי גדולה לאור התפקידים והאתגרים המגוונים שעשיתי ועברתי.

לאחר מכן, באזרחות יוסף עבד במפעל נשר כמנהל נשר רמלה וחיפה ובהמשך כראש אגף תכנון של נשר, עד גיל 70 ולאחר מכן יצא לגמלאות.

לסיכום על החיל ועוד קצת:

יוסף מסכם על חיל החימוש מבחינתו: "חיל חימוש הינו חיל מקצועי המשדר תחושה גדולה של משפחתיות, במיוחד בתקופתי כאשר החיל היה מצומצם יותר והכרנו אחד את השני, לדוגמא, היינו כ- 10 אל"מים בכל החיל הכרנו אחד את השני דבר שיצר עבודה משותפת ואחדות מטרה, שתרמו מאוד לעבודה יעילה ופורייה".

נספח א' - צל"מ שהוזכר במהלך התחקיר:

טנק AMX-13

טנק שוט (צ'נטוריון)

טנק שרמן M-51

זחל"ם M3

נ.נ (קומדקר)

טנדר וויליס

גיפ וויליס

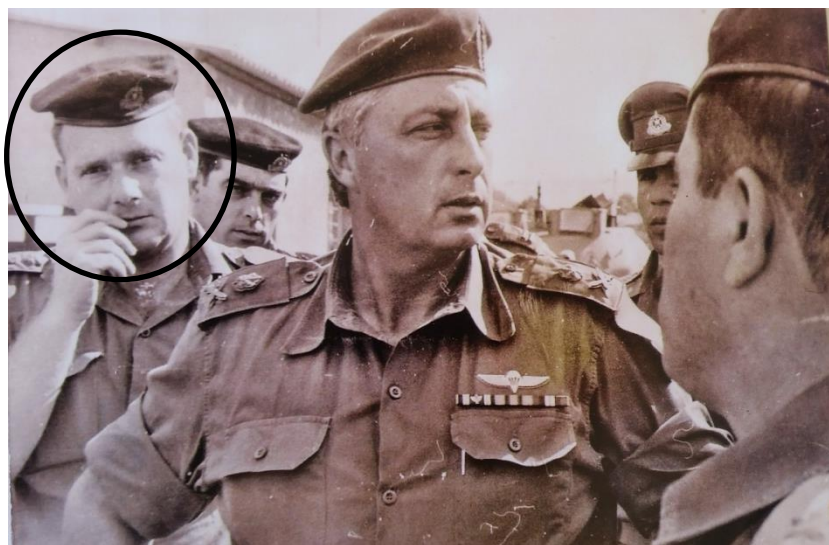

טנק מרכבה סימן 1

טנק מג"ח (פטון M-60)

נספח ב' - תמונות מהשירות:

יוסף (ראשון משמאל) עם האלוף אריק שרון (במרכז).

יוסף (שני משמאל, שורה ראשונה) בביקור נשיא המדינה אפרים קציר (במרכז) והרמטכ"ל מוטה גור (קצוני שמאלי).

תערוכת ההדרכה של צה"ל בגני התערוכה, שארגן בה"ד 20

נספח ג' - תמונות מההווה:

אל"מ (מיל") יוסף בר אור (בראור) - 2015

אל"מ (מיל") יוסף בר אור עם סרן שלומי כהן (מבצע התחקיר) - 2015